

fejezést, ha látom, hogy a nehéz kérdés megoldásához jelentős munkájával egy magyar szakember is hozzájárult.

Eltes Mátyás.

François d'Olay: Un nationalisme exaspéré dans le Sud-Est européen. Budapest, 1935. Danubia kiadása. 50 l.

A szerző tántoríthatatlan bajnoka a magyarság védelmének a külföldön. Nagyszámú cikkben, előadásban. Írásban évek óta ernyedetlen tevékenységet fejt ki, amellyel a művelt világ közvéleményét a „magyar igazság” jogáról igyekszik felvilágosítani, meggyőzni. Ennek a nem eléggé méltányolható miszsiónak középpontjában foglal helyet az áldatlan *tankönyvügy*, amelyben Olay elsődrendű szaktekintéllyel küzdött fel magát. Ez a füzete is ennek szolgálatában áll¹ és alapos válasz *Constantin Kirițescu* román tanárnak, volt államtitkárnak 1933-ban megjelent *Désarmement moral* című röpiratára.

Bevezetőleg Olay rávilágít a román szerzőnek egy ravasz fogására, amely felette alkalmas arra, hogy a tájékozatlan és jóhiszemű külföldi olvasót már eleve ellenünk hangolja. A román röpirat eredetije és francia kivonata között ugyanis lényegbe vágó eltérések mutatkoznak: amannak egyoldalú irányzatosságával szemben az utóbbi a tárgyilagosság látszatát kelti.

Kirițescu részletesen ismerteti azokat a módokat és eszközöket, amelyeket a román iskolákban a Nemzetek Szövetségének ismertetése és a lelki leszerezés mélyítése érdekében foganatosítanak. Ezzel szemben, úgymond, szöges ellentétben áll az, ami Magyarországon történik, amit három magyar tankönyvből merített bőséges idézetekkel igyekszik alátámasztani (Bartha—Tordai: Magyar olvasókönyv II. 1926¹; Betűország I. és IV. 1926—1927.). Olay mindezekre kimerítően válaszol: kimutatja, hogy jóllehet a kifogásolt idézetek nem lépik túl a jogos hazafiságot, az új kiadásokból kimaradtak; hogy a magyar kormány saját jószántából vonta vissza a teljesen magánvállalkozásban megjelent Jurassa-féle tanítói vezérkönyv ajánlását, s a tankönyvek engedélyezésére szóló szabályzatot is kiegészítette oly rendelkezéssel, amely a többi nemzetet tiszteletben tartja. Ezután a szerző maga tér át támadásra s a román részről kifogásolt három magyar tankönyvvel szemben vagy harminc román tankönyvből és térképből közöl a magyarokat ócsárló, gyűlölségre uszító részleteket (a magyarok veszett kutyák, ezt a fajzatot ki kellene irtani, keresztre feszíteni stb.). Megrendítően és felháborítóan érdekes tanulmányának végén a szerző utal egyrészt arra, hogy a románok éppenséggel nem teljesítik a szerződésben vállalt kötelezettségeiket a magyar kisebbséggel szemben, másrészt arra, hogy milyen romboló hatással lehetnek ezek a tankönyvek azokra a magyar gyermekekre, akik kénytelenek belőlük tanulni.

A magyar nemzet becsülete és a magyar iskola megbecsülése érdekében felette kívánatos, hogy minél szélesebb körben terjedjen el a nagy nyugati államokban ez a tanulmány, amely megcáfolhatatlan tények tömegével szemlélteti „egy Délkelet-Európában garázdálkodó féktelen nacionalizmusnak” a békét komolyan veszélyeztető romboló munkáját.

kf.

¹ Magyarul is megjelent ezzel a címmel: *Mit tanítanak a románok!* Válasz Kirițescu Constantinnak. Bp., 1935. Kiadja a Magyar Nemzeti Szövetség.